

Gabonapiac és terméskilátások

A MOSZ Gabonatermesztők Országos Választmányának ülésén a várható terméskilátásokról és a piaci helyzetről is tárgyaltak. Ács József, a választmány elnöke szerint míg 2010-ben és 2011 elején a túl sok csapadék okozott problémát, az idei évben szélsőségesen száraz időjárással kell szembenéznie a mezőgazdaságnak. Az ülésen szó volt a gabonafélék jövedelmi helyzetéről, és a termékértékesítési szerződések visszasságáról is.

Az elmúlt 111 év adatai alapján a második legszárazabb volt 2011 ősze. Az augusztus közepével kezdődött, november végéig tartó csapadékmentes és meleg időjárás egybeesett az őszi vetések idejével. A csapadékhiányt, majd a téli időszakot, a fagyokat mind az őszi vetésű gabonák, mind a káposztarepce megsínylették. Idén tavasszal folytatódott az erős szárazság, jelentősebb esőre csak május második hetében került sor, ami már csak a tavaszi vetések állapotán segíthetett. Az eddigi időjárás alapján jelentős kiesés lesz repceből, az őszi vetésű gabonák eredményei pedig várhatóan átlag alattiak lesznek.

Jövedelemtermelés

Tavaly ősze őszi búzát 1,1 millió hektáron, őszi árpat pedig 180 ezer hektáron vetettek. A hosszan tartó száraz periódus miatt az őszi vetések körülbelül fele lesz közepes, és mintegy 20 százalékuk jó minőségű. A repce eredetileg elvetett 254 ezer hektárjából a szárazság és a későbbi fagyok miatt 90 ezer hektár kipuuszult, a megmaradó 160 ezer hektár állapota is gyengének, jó esetben közepesnek mondható. A tavaszi vetésű gabonák esetében még korai a becslés, de a vetésterületek alapján a kukorica és a napraforgó kedvező időjárás esetén jó termést adhat. A betakarításig a gabonafélék árának alakulását is nagyban meghatározza az időjárás mind a nemzetközi, mind a hazai piacokon. A jelenlegi

induló árak valamivel kedvezőbbek a tavalyi év azonos időszakának árainál.

A mezőgazdasági termékek értékesítési árának és önköltségének különbsége mutatja meg igazán, hogy mekkora jövedelem származik a termelésből. A termelői felvásárlási árak továbbra is elmaradnak a termelési költségek nagyságától. Az AKI nemrégiben készített tanulmánya szerint a legnagyobb jövedelemhiány a kalászos gabonáknál keletkezik: a búza esetében tonnánként 1160 forint volt a különbség 2010-ben, a többi kalászosnál azonban 10 ezer forinttal is jobban elmaradtak az önköltségtől az értékesítési átlagárak. Csupán a kukorica biztosított tonnánként 7821 forintos jövedelmet, azonban figyelembe kell venni, hogy a 2009-es árak még az önköltséget sem fedezték. A jövedelemhiányt a meghatározó áru-termelő gazdaságok átlagában csak a támogatásokkal sikerült kompenzálni. Ehhez képest *Fazekas Sándor* az új földtörvény koncepciójával kapcsolatban kijelentette, hogy a törvény szerint az 500 hektár feletti termőföld használata már nagybirtoknak minősül, amit ugyan nem akarnak felszámolni, de állami támogatást nem kaphat. Ez katasztrofális következményekkel járna nemcsak a gabonatermelés versenyképességére nézve, hanem a mezőgazdasági áru-termelés tönkretételét és a foglalkoztatás további csökkenését is okozná. Az állandó jel-

legű kiadások között egyébként a legnagyobb tételt a földbérleti díj jelenti, ami évről évre magasabb: 2010-ben átlagosan 16 százalékkal nőtt az előző évhez képest. Ezért a MOSZ fontosnak tartja, hogy a jogi személyek saját földtulajdonhoz való jutását is lehetővé tegyék, mondta *Ács József*.

A fordított áfa bevezetése

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal 2007-től egyre több kereskedelmi visszaélést tárt fel a külföldi értékesítések vizsgálata során, ezek egy része valójában fiktiivnek bizonyult. Ennek kiküszöbölésére vezet be a kormány ez év július 1-jén a fordított adózást a gabona, az olajosmagok és a fehérjenövények piacán. Ennek lényege, hogy az eladó az adóköteles értékesített termék után nem számít fel áfát, az áfa megfizetésére a vevő a kötelezett, és őt illeti meg az adólevonási jog is. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a termelő az eladáskor az eddigi 100 + 27 egység (vételár + áfa) helyett csak 100 egységről állít ki számlát, feltüntetve azon a fordított adózás tényét, és a vevő lesz a 27 egységnyi áfa fizetésére kötelezett, egyben a 27 egységnyi áfa levonására jogosult.

A fordított adózási szabályok két évig lesznek alkalmazhatók, 2014. július 1-jén hatályukat veszítik. A kompenzációs feláras értékesítés esetére az új szabályok nem terjednek ki, azaz itt továbbra is 100 + 12 egység a vételár. A 12 egység kompenzációs felár, mint előzetes áfa, a felvásárlónál figyelembe vehető. Az új szabályozásból az is egyértelmű, hogy a termékexportra nem vonatkozik, mert a fordított adózás csak belföldi adóalanyok között értelmezhető. Az exportra történő értékesítésnél továbbra is fennáll az áru külföldre kerülésének bizonyítási kötelezettsége.

Termékértékesítés

A termékértékesítési szerződések, illetve a velük kapcsolatos problémák állandóan aktuálisak. A korábbi tapasztalatok alapján az agrárrendtartási törvény módosítását – miszerint semmis minden olyan szerződéses kikötés, amely szerint a maga termelte mezőgazdasági termény szolgáltatására elháríthatatlan külső ok (vis maior) miatt egészben vagy részben nem képes a termelő a hiányzó mezőgazdasági termény teljesítés céljára mástól beszerezni, illetve helyette más szolgáltatást nyújtani köteles. Ezek több visszasságot is tartalmaznak, például nincs vételár a szerződésben vagy az átadandó termés konkrét mennyisége helyett „elvárható elégséges mennyiségű” termés szerepel, és ezek még csak a kevésbé aggasztó kitételek.

A MOSZ emiatt ismételten felhívja rá a figyelmet, hogy tartózkodni kell az ilyen jellegű szerződések aláírásától, mivel ezek nagyon hátrányosak a termelőkre nézve, és jogvitát eredményezhetnek. Vis maior esetén csak a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés teszi lehetővé, hogy a termelőnek ne legyen kötelessége a szerződésben meghatározott területen meg nem termelt mennyiséget máshonnan beszereznie, ez az a lényeges pont, ami megkülönbözteti ezt a szerződéstípust az adásvételi, illetve a szállítási szerződésektől. H. GY.